

خمسون سؤالاً وجواباً في العقيدة

PEDESET PITANJA I ODGOVORA U AKIDI

للشيخ محمد بن عبدالوهاب

Šejh Muhammed ibn ‘AbdulWehhāb

خمسون سؤالاً وجواباً في العقيدة

Pedeset pitanja i odgovora u akidi

للشيخ محمد بن عبدالوهاب

od šejha Muhammeda ibn 'AbdulWehhāba

وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ

"Mi smo svakom narodu poslali poslanika: 'Samo Allāha obožavajte i klonite se tāgūta'." (En-Nahl, 36. Ājet)

Izdavač:

Džemat Ensarud-din

Ljubljana, Slovenija

Naslov arapskog originala:

خمسون سؤالاً وجواباً في العقيدة

Prelom i lektura teksta:

Ebū Ahmed

Preporučujemo:

www.kelimetul-haqq.org

www.el-tewhid.com

www.islam.si

PREDGOVOR IZDAVAČA

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

U ime Allāha, Milostivog, Samilosnog! Sva hvala pripada samo Allahu i neka je salawāt i selām na Allāhovog Poslanika, Muhammeda sina 'Abdullaha, *sallallāhu 'alejhi we sellem,* njegovu porodicu, ashabe i sve koji ga slijede do Sudnjeg Dana. A zatim:

Istini za volju, na našem govornom području je primjetno zapostavljanje izučavanja islamskog vjerovanja i miješanje prioriteta kada je u pitanju da'wa i sticanje znanja. Plodovi takvog stanja su da mnogi prilikom svog pozivanja, prvo počnu općim masama objašnjavati obaveznost namaza, posta i ostalih islamskih temelja propuštajući izučavanje akide, misleći da su dotični svakako muwehhidi (monoteisti). A znamo da se je prvih 10 godina misionarstva Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ogledalo isključivo u širenju i podučavanju ispravnog vjerovanja.

Obzirom na to da je tewhid (monoteizam) temelj svih temelja i srž svih vjerovjesničkih poslanica, odlučili smo prevesti ovo akidetsko djelo od šejha Muhammeda ibn 'AbdulWehhāba, Allah mu se smilovao.

Rekao je Uzvišeni Allah:

فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ

"Pitajte učene ako već neznate. " [1]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem: "Lijek za neznanje leži u pitanju."* [2]

U narednim stranicama ovaj istaknuti islamski učenjak jezgrovito odgovara na 50 temeljnih pitanja koja se tiču islamskog vjerovanja, navodeći *šerī'atske* dokaze.

Izdavanjem ove knjige želimo olakšati, ljudima svih uzrasta, podučavanje vjerovanju svih vjerovjesnika.

"Džemat Ensarud-din"

[1] sūra El-Enbija 7. ājet
[2] Ebu Davud, 1/91/336

Dokazi *tewhīda*

1. Koje su to tri osnove koje svaki čovjek mora spoznati?

Rob mora spoznati svoga Gospodara, svoju vjeru i svoga Poslanika.

2. Ko je tvoj Gospodar?

Moj Gospodar je Allāh. On je Onaj Koji me je odgojio i Koji me održava, i Koji održava sve svjetove Svojom dobrotom. On je Onaj Koga obožavam i ja mimo Njega nemam nikoga drugog koga obožavam. A dokaz za to imam u Njegovom Govoru, Uzvišen neka je:

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Hvala Allāhu, Gospodaru svjetova." [3]

A sve osim Allāha je "svjet", i ja sam također jedan od tih svjetova.

3. Šta znači 'Gospodar' (er-Rabb) [4]?

Istinski Vlasnik, Onaj Koji se istinski obožava i Koji svim upravlja, Jedini koji zaslužuje da se obožava.

4. Kako si spoznao svoga Gospodara?

Spoznao sam ga putem Njegovih *znakova* i putem Njegovih stvorenja. A od Njegovih *znakova* su noć i dan, Sunce i Mjesec. A neka od njegovih stvorenja su: sedam nebesa i oni koji su na njima i sedam zemalja i oni koji su na njima i sve što je između toga. A dokaz za to je Njegov Govor, Uzvišen neka je:

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَٱسْجُدُوا۟
لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

[3] sūra El-Fatiha 1. ājet

[4] Kada se riječ ***rabb*** spomene sama, obuhvata značenje riječi ***ilah***, a kada se spomene uz nju obuhvata značenje gospodarstva a riječ *ilah* značenje božanstva. U ajetu o „ugovoru“ Uzvišeni obaviještava da je Ademovo potomstvo upitao *„E lestu birabbikum?“,* tj. „Zar nisam vaš Gospodar?“, a ime Gospodar (*Rabb*) u ovom ajetu obuhvata značenje Boga (*Ilah*) i *Rabba* svakako.

"Među znamenjima Njegovim su noć i dan, i Sunce i Mjesec. Ne padajte licem na tle ni pred Suncem ni pred Mjesecom, već padajte licem na tle pred Allāhom, koji ih je stvorio, ako želite da samo Njega obožavate." [5]

إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ
يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ
ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَـٰلَمِينَ

"Gospodar vaš je Allāh, Koji je nebesa i Zemlju u šest vremenskih razdoblja stvorio, a onda se nad *'Aršom* uzvisio. On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde su potčinjeni Njegovoj volji. Samo Njemu pripada stvaranje i naređivanje! Uzvišen neka je Allāh, Gospodar svjetova!" [6]

5. Koja je tvoja vjera?

Moja vjera je *islām*. A *islām* je predanost i pokornost Allāhu jednom. A dokaz za to je Allāhov Govor:

إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَـٰمُ

"Jedina kod Allāha priznata vjera je *islām*." [7]

i Allāhov Govor:

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَـٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَـٰسِرِينَ

"A onaj koji želi neku drugu vjeru osim *islāma*, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati." [8]

i Allāhov Govor:

ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَـٰمَ دِينًا

[5] sūra El-Fusilet 37. ājet
[6] sūra El-A'raf 54. ājet
[7] sūra Ali-Imran 19. ājet
[8] sūra Ali-Imran 85. ājet

"Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam *islām* bude vjera." [9]

6. Na čemu se gradi ova vjera?

Gradi se na pet stubova: Svjedočenju da nema istinskog boga koji se smije obožavati osim Allāha i da je Muhammed Njegov rob i Njegov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, čuvanju *namāza*, davanju *zekāta*, postu mjeseca *ramazāna* i obavljanju *hadždža* ako za to imaš mogućnosti.

7. Šta je to īmān?

Īmān je da vjeruješ u Allāha, Njegove meleke, knjige, Poslanike i Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu, dobru i lošu. Dokaz za to je u Allāhovom govoru:

ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ

وَرُسُلِهِۦ

"Poslanik vjeruje u ono što mu je od Gospodara njegova objavljeno, i vjernici. Svi oni vjeruju u Allāha, meleke Njegove, knjige Njegove i poslanike Njegove." [10]

8. Šta je to ihsān?

Ihsān je da obožavaš Allāha kao da ga vidiš, jer iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi. Dokaz za to je Allāhov Govor:

إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحۡسِنُونَ

"Allāh je zaista na strani onih koji se Allāha boje i koji dobra djela čine." [11]

9. Ko je tvoj Poslanik?

Moj Poslanik je Muhammed ibn 'Abdullāh ibn 'AbdulMuttalib ibn Hāšim. Hāšim je od Qurejšija, Qurejšije su od Kenānija, a Kenānije su od Arapa. Arapi su potomci Ismā'īla sina Ibrāhīmovog. Ismā'īl je prema tome Ibrāhīmov potomak, a Ibrāhīm je od potomstva Nūha, *'alejhis-selām*.

[9] sūra El-Maide 3. ājet
[10] sūra El-Beqara 285. ājet
[11] sūra En-Nahl 128. ājet

10. Šta je prvo što mu je objavljano kao vjerovjesniku i šta je prvo što mu je objavljeno kao Poslaniku?

Prvo što mu je objavljeno kao vjerovjesniku bila je *sūra* Iqre', a prvo što mu je objavljeno kao Poslaniku bila je *sūra* el-Muddeththir.

11. Koja je Poslanikova mu'džiza?

Najveća Poslanikova *mu'džiza* je ovaj Qur'ān, jer su sva stvorenja nemoćna da dođu sa jednom *sūrom* sličnoj onima iz Qur'āna. Nisu uspjeli da dođu sa sličnom *sūrom* uprkos njihovom dobrom poznavanju jezika i velikom broju istaknutih pojedinaca. Nisu uspljeli da dođu sa sličnom *sūrom* uprkos žestini neprijateljstva koje su gajili prema njemu i prema onima koji su ga sljedili. Dokaz za to je Allāhov govor:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا شُهَدَآءَكُم

مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ

"A ako sumnjate u ono što objavljujemo robu Svome, načinite vi jednu *sūru* sličnu objavljenim njemu, a pozovite i božanstva vaša, osim Allāha, ako istinu govorite." [12]

i u drugom *ājetu* Allāhov govor:

قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ

وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

"Reci: Kad bi se svi ljudi i *džinni* udružili da sačine jedan ovakav Qur'ān, oni ne bi sačinili sličan, pa makar jedni drugima pomagali." [13]

[12] sūra El-Beqara 23. ājet
[13] sūra El-Isra 88. ājet

12. Šta je dokaz da je on Allāhov Poslanik?

Allāhov Govor:

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٞ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُۚ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوۡ قُتِلَ ٱنقَلَبۡتُمۡ عَلَىٰٓ
أَعۡقَٰبِكُمۡۚ وَمَن يَنقَلِبۡ عَلَىٰ عَقِبَيۡهِ فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيۡـٔٗاۗ وَسَيَجۡزِي ٱللَّهُ ٱلشَّٰكِرِينَ

"Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanikā. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allāhu nimalo nauditi, a Allāh će zahvalne sigurno nagraditi." [14]

i Allāhov Govor:

مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا

"Muhammed je Allāhov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom. Vidiš ih kako *rukū'* i *sedždu* čine..." [15]

13. Šta je dokaz vjerovjesništva Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem?

Dokaz da je Muhammed vjerovjesnik je Allāhov Govor:

مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٖ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ

"Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allāhov poslanik i posljednji vjerovjesnik. A Allāh sve dobro zna." [16]

Ovi ājeti, pored toga što su dokaz njegovog poslanstva, dokaz su i za to da je on poslednji poslanik.

14. Šta je ono sa čime je Allāh poslao Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem?

'Ibādet jednom Allāhu koji nema sudruga i da ljudi ne uzmaju druga božanstva pored Allāha, i da im zabrani da obožavaju stvorenja poput meleka, poslanika, dobrih ljudi, drveća, kamenja i ostalih stvorenja. Kao sto kaže Allāh, Uzvišen neka je:

[14] sūra Ali-Imran 144. ājet
[15] sūra El-Feth 29. ājet
[16] sūra El-Ahzab 40. ājet

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ

"Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato Mene obožavajte." [17]

i kaže:

وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّـٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allāhu *'ibādet* činite, a *tāgūta* se klonite!" [18]

i kaže:

وَسۡـَٔلۡ مَنۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلۡنَا مِن دُونِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ءَالِهَةً يُعۡبَدُونَ

"Pogledaj u odredbama objavljenim poslanicima Našim, koje smo prije tebe slali, da li smo naredili da, mimo Milostivog, *'ibādet* čine božanstvima nekakvim." [19]

i kaže:

وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ

"*Džinne* i ljude sam stvorio samo zato da Mi *'ibādet* čine." [20]

Iz ovoga postaje jasno da Allāh nije stvorio robove (ni zbog čega drugog), osim da ga obožavaju i da je svojim robovima poslao poslanike da bi im to naredili.

[17] Sūra El-Enbija 25. ājet
[18] sūra En-Nahl 36. ājet
[19] sūra Ez-Zuhruf 45. ājet
[20] sūra Ez-Zarijat 56. ājet

15. Šta je razlika između tewhīda rububijeta i tewhīda ulūhijeta?

Tewhīd rububijeta podrazumjeva radnju Gospodara, kao što je: stvaranje i opskrbljivanje, davanje života i smrti, spustanje kiše i klijanje plodova i upravljanje svim stvarima.

Tewhīd ulūhijeta podrazumjeva radnju robova, kao što su: dova, strah, nada, oslanjanje, težnja i strahovanje, zavjetovanje i traženje pomoći u bezizlaznoj situaciji, i druge vrste *'ibādeta*.

16. Koji su to 'ibādeti, koje nije ispravno upititi nikome drugom mimo Allāha?

Neki od njih su: dova, traženje pomoći, klanje kurbana, zavjetovanje, strah i nada, ljubav, bogobojaznost, težnja i strahovanje, obožavanje, *rukū'*, *sedžda*, skrušenost, poniznost i veličanje koje predstavlja jedan od vidova obožavanja.

17. Koja je najvažnija naredba koju je Allāh naredio? I koja je najveća zabrana koju je zabranio?

Najvažnija naredba kojom nas je Allāh zadužio je ispoljavanje Njegove jednoće kroz *'ibādet* Njemu, a najveća zabrana koju nam je propisao je zabrana *širka*. A *širk* je upućivanje dove nekome drugom mimo Allāha ili upućivanje nekome drugom bilo kog vida *'ibādeta*. Pa onaj ko uputi neki *'ibādet* nekome drugom mimo Allāha, uzeo ga je za Gospodara i za božanstvo mimo Allāha, i pripisao je Allāhu sudruga.

18. Koja su to tri pitanja koja je obaveza naučiti i po njima raditi?

Prvo: Da nas je Allāh stvorio i opskrbio i da nas nije same sebi prepustio. Naprotiv, poslao nam je poslanika, pa ko mu se pokori – ući će u *džennet*, a ko mu se usprotivi – ući će u vatru.

Drugo: Allāh nije zadovoljan da se nekomo pored Njega upućuje *'ibādet*, makar to bio bliski melek ili poslanik kojeg je poslao.

Treće: Ko se pokori poslaniku i obožava Allāha jednog, nije mu dozvoljeno da podržava i da prijateljuje sa onima koji se Allāhu suprostavljaju, makar bili njegovi najbliži rođaci.

19. Šta znači riječ Allāh?

Znači: Onaj koji nad svim svojim stvorenjima ima svojstva božanstvenosti i pravo da bude obožavan.

20. Zbog čega te je Allāh stvorio?

Da bi Njemu *'ibādet* upućivao.

21. U čemu se ogleda upućivanje ibadeta Njemu?

U *tewhīdu* i pokornosti njemu

22. Šta je dokaz tome?

Dokaz je Allāhov govor:

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"*Džinne* i ljude sam stvorio samo zato da Mi *'ibādet* čine." [21]

23. Šta je prvo što nam je Allāh učinio obaveznim?

Kufr u *tāgūta* i *īmān* u Allāha, a dokaz za to je Allāhov Govor:

لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ ۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشْدُ مِنَ ٱلْغَىِّ ۚ فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ

ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَا ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

"Nema prisile u vjeru, pravi put se jasno razlikuje od zablude! Onaj učini kufr (ne vjeruje) **u *tāgūta*, a vjeruje u Allāha – drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. – A Allāh sve čuje i zna.''** [22]

24. Šta je "najčvršća veza" koja je spomenuta u ājetu?

To je *šehādet ''Lā ilāhe illAllāh''*. *''Lā ilāhe''* znači negacija, a *''illAllāh''* potvrda.

25. Na šta se ovde misli pod negacijom i potvrdom?

Negacija svega što se obožava mimo Allāha i potvrda da se 'ibādet upućuje samo Allāhu.

26. Šta je dokaz tome?

Dokaz je Allāhov Govor:

[21] sūra Ez-Zarijat 56. ājet
[22] sūra El-Beqara 256. ājet

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ

"A kad Ibrāhīm reče ocu svome i narodu svome: "Ja sed odričem onih kojima vi *'ibādet* upućujete..." [23]

Ovdje je dokaz negacije, a dokaz potvrde je u Allāhovom Govoru:

إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ

"... (odričem ih se) **osim Onoga Koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na pravi put ukazati."** [24]

27. Koliko ima tāgūtā?

Ima ih puno, a njihovih glavā je pet: Iblis, neka je Allāhovo prokletsvo na njega, onaj ko se obožava a zadovoljan je time, onaj koji poziva ljude da ga obožavaju, onaj ko tvrdi da poznaje nešto od gajba, i onaj ko sudi mimo onoga šta je Allāh objavio.

28. Koje je najbolje djelo poslije dva šehādeta?

Najbolje djelo posle njih je *namāz* koji ima svoje *šartove* (uslove), *ruknove* (stubove) i *wādžibe* (obaveze).

Najvažniji *šartovi* (uslovi) *namāza* su: *Islām*, razum, razboritost, uklanjanje nečistoće, pokrivanje stidnog mjesta i okretanje prema *kibli*, nastupanje namaskog vremena i *nijjet*.

Ruknova (stubova) *namāza* je četrnaest: Stajanje, za onoga ko je u stanju da stoji, početni *tekbīr*, učenje el-Fātihe i *rukū'*, vraćanje sa *rukū'a* i *sedžda* na sedam kostiju (djelova tijela), uspravaljanje sa *sedžde* i sjedenje između dvije *sedžde*, smirenost i ovaj redoslijed prilikom njihovog obavljanja, zadnji *tešehud* i sjedenje prilikom njega, *salawāti* na Poslanika i predavanje *selāma*.

Namaskih *wādžiba* je osam: Svi *tekbīri* osim početnog *tekbīra*, izgovaranje riječi: *''Subhāne rabbijel-'Adhīm''* (Čist od svih mahana je Gospodar moj Veličanstveni) prilikom obavljanja *rukū'a*, izgovaranje riječi: *''Semi'Allāhu limen hamideh''* (Allāh čuje onoga ko Ga hvali) kako za *imāma* tako i za onoga ko sām klanja, izgovaranje riječi: *''Rabbenā we lekel-hamd''* (Gospodaru naš, tebi neka je hvala) za imāma, onoga ko klanja za imāmom i onoga ko klanja sām, izgovaranje riječi: *''Subhāne rabbijel-E'alā''* (Čist od mahana je

[23] sūra Ez-Zuhruf 26. ājet
[24] sūra Ez-Zuhruf 27. ājet

Gospodar moj Uzvišeni), izgovaranje riječi: *''Rabbi gfirlī''* (Allāhu, oprosti mi) između dvije *sedžde*, prvi *tešehud* i sjedenje prilikom njega. Stvari koje su mimo ovoga spadaju u *sunnete*, bilo da su to riječi ili djela.

29. Hoće li Allāh proživljeti stvorenja nakon smrti i obračunavati ih za njihova djela, bilo da su hrđava ili dobra? I (hoće li) uvesti onoga ko mu je pokoran bio u džennet, a onoga ko nije vjerovao i koji je pored Allāha nekom drugom 'ibādet činio učiniti stanovnikom vatre?

Biće tako, a dokaz za to je Allāhov Govor:

زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ

"Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa ćete o onome što ste radili, doista, biti obavješteni!" – a to je Allāhu lahko." [25]

i Allāhov Govor:

مِنۡهَا خَلَقۡنَٰكُمۡ وَفِيهَا نُعِيدُكُمۡ وَمِنۡهَا نُخۡرِجُكُمۡ تَارَةً أُخۡرَىٰ

"Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.'' [26]

A pored ovih, o tome u Qur'ānu postoje brojni drugi *ājeti* koje je teško i nabrojati.

30. Kakav je u tim ājetima propis onoga ko zakolje nešto u nečije drugo ime, mimo Allāha?

Propis takvoga je da je on nevjernik i otpadnik i da nije dozvoljeno jesti ono što je on zaklao, jer su se kod takvog našle dvije zapreke:

Prva: To meso je meso koje je zaklao *murted* (otpadnik), a meso koje je zaklao *murted* nije dozvoljeno po konsenzusu.

Druga: Takvo meso ima propis onoga sto je zaklano u nečije drugo ime mimo Allāha, a Allāh je to zabranio u *ājetu*:

[25] sūra Et-Tegabun 7. ājet
[26] sūra Ta-ha 55. ājet

قُل لَّآ أَجِدُ فِي مَآ أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"Reci: "Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja ističe, ili svinjskog mesa – to je doista pogano – ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo, a ne u Allāhovo ime." [27]

31. Koje su vrste širka?

Njegove vrste su slijedeće: Traženje od mrtvih da ispune neku potrebu, traženje pomoći od mrtvih i obraćanje njima. Ovo je osnova *širka* svih svjetova. Mrtvacu su njegova djela prekinuta i završena i on ne može sebi pribaviti neku koristi ili od sebe odagnati štetu, a kamoli da može pomoći onome ko od njega traži pomoć ili traži da mu bude posrednik kod Allāha. To proizilazi iz neznanja kod takvih ljudi po pitanju zagovornika i onih kojima ce zagovorništvo biti uslišano kod Allāha. Kod Allāha, *subhānehu we te'ālā*, niko neće moći zagovarati osim nakon Njegovog dopuštanja, a Allāh nije učinio trženje *šefā'ata* od drugih mimo Njega razlogom zbog kojeg će *šefā'at* dopustiti, već je razlog dopuštanja *šefā'ata* nekoj osobi potpunost njegovog *tewhīda*. Tako je ovaj *mušrik* učinio stvar (širk) koja mu *šefā'at* kod Allāha čini zabranjenim.

A *širka* ima dvije vrste: *Širk* koji izvodi iz *milleta* (vjere), a to je veliki *širk*, i *širk* koji ne izvodi iz *milleta*, i to je mali *širk*, kao što je *širk* pretvaranja.

32. Koje su vrste nifāqa i njihova definicija?

Nifāqa se dijeli na dvije vrste: *nifāq* u ubjeđenju i *nifāq* u djelima.

Nifāq u ubjeđenjima spomenut je na ne jednom mjestu u Qur'ānu. Takvima je Allāh pripremio najniže stepene *džehenema*.

Nifāq u djelima spomenut je u *hadīthu* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Kod koga se nađu četiri osobine taj je pravi munāfiq, a kod koga bude jedna od njih takav ima osobinu munāfiqa, sve dok je ne ostavi: Ko kada govori laže, kada obeća pronevjeri, kada se raspravlja vrijeđa*** *(prelazi granicu)* ***i kada mu se nešto povjeri on to iznevjeri."***

Kao u Poslanikovom, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, govoru:

[27] sūra El-En`am 145. ājet

"Tri su znaka munāfiqa: Ko kada govori laže, kada nesto obeća ne ispuni i kada mu se nešto povjeri on to pronevjeri."

Neki od dobrih ljudi su rekli:

"Ovakav nifāq se ponekad može spojiti sa osnovom islāma. Međutim, ako se to stalno ponavlja i upotpuni, onda to može njegovog počinioca potpuno izvesti iz islāma pa makar takav klanjao i postio, i tvrdio da je musliman. Jer īmān zaista odvraća od ovakvih nedostataka. Pa ako se desi da se ova svojstva upotpune kod roba i nema kod njega ničega što ga od ovih svojstava odvraća, takav neće biti (ništa drugo), osim pravi munāfiq.

33. Koji je drugi stepen među stepenima vjere islāma?

To je *īmān*.

34. Koliko je ogranaka īmāna?

Ima ih sedamdeset i nekoliko. Najveći od njih je govor *''Lā ilāhe ilAllāh''*, a najniži je uklanjanje smetnje s puta. I stid je jedan od ogranaka *īmāna*.

35. Koliko je stubova īmāna?

Stubova *īmāna* je šest: Da vjeruješ u Allāha, njegove meleke, knjige, poslanike, i Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu bila dobra ili loša.

36. Koji je treći stepen među stepenima vjere Islama?

To je *ihsān*, i on ima jedan stub, a to je: Da obožavaš Allāha kao da ga vidiš jer iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

37. Hoće li ljudi biti obračunavani i nagrađivani za svoja djela nakon proživljenja ili neće?

Hoće, biće obračunavani i nagrađivani za svoja djela, a dokaz je Allāhov govor:

وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ لِيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَسَـٰٓـُٔواْ بِمَا عَمِلُواْ وَيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ

أَحْسَنُواْ بِٱلْحُسْنَى

"Allāhovo je sve što je na nebesima i što je na Zemlji – da bi, prema onome kako su radili, kaznio one koji rade zlo, a najljepšom nagradom nagradio one koji čine dobro." [28]

[28] sūra En-Nedžm 31. ājet

38. Kakav je propis onoga ko poriče proživljenje?

Propis takvog je da je nevjernik, a dokaz za to je Allāhov govor:

زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ

"Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onome šta ste radili, doista, biti obavješteni!", a to je Allāhu lahko." [29]

39. Je li ostao ummet, a da im Allāh nije poslao poslanika koji će im narediti da Allāha jednog obožavaju, a da se tāgūta klone?

Nije ostao ummet, a da mu Allāh nije poslao poslanika. Dokaz za to je Allāhov Govor:

وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلۡمُكَذِّبِينَ ٱلطَّٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allāhu *'ibādet* činite, a *tāgūta* se klonite!" [30]

40. Koje su to vrste tewhīda?

Tewhīd rububijeta, i to je *tewhīd* koji su potvrđivali nevjernici kao što je u Allāhovom Govoru:

قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ

"Upitaj: "Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim"? – "Allāh"! – reći će oni, a ti reci: "Pa zašto Ga se onda ne bojite?"" [31]

[29] sūra Et-Tegabun 7. ājet
[30] sūra En-Nahl 36. ājet
[31] sūra Junus 31. ājet

Tewhīd uluhijeta podrazumjeva upućivanje svih vrsta *'ibādeta* od svih Allāhovih stvorenja samo Allāhu jednom, jer je *ilāh* (*ilāh-ulūhijet*) u jeziku Arapa onaj kome se upućuje *'ibādet*. I govorili su da je Allāh bog svih bogova, ali su pored njega uzimali druga božanstva, poput dobrih ljudi i meleka, i govorili su: ''Zaista je Allāh ovim zadovoljan i oni će se za nas kod Allāha zauzimati''.

Tewhīd svojstava: Pa ni *tewhīd rububijeta* ni *tewhīd ulūhijeta* nisu ispravni ako se ne potvrde *svojstva*, pa su zbog toga nevjernici pametniji od onih koji poriču svojstva.

41. Šta je moja obaveza kada mi Allāh nešto naredi?

Obaveza ti je da uradiš sedam stvari:

Prvo: spoznaja te stvari, drugo: ljubav prema njoj, treće: namjera da je uradiš, četvrto: izvršavnje onoga što se traži, peto: da bude izvršeno iskreno i tačno, šesto: oprez kako se ne bi upalo u ono sto dato djelo poništava, sedmo: ustrajnost na tome.

42. Ako čovjek spozna da je Allāh naredio tewhīd i zabranio širk, da li se i na tu naredbu odnosi ovih sedam stvari?

Prvi stepen: Većina ljudi zna da je *tewhīid* istina i da je *širk* laž, međutim od toga se okreću i o tome ne pitaju! I znaju da je Allāh zabranio kamatu, međutim kupuju i prodaju i ne pitaju! I znaju da je Allāh zabranio da se jede imetak siročeta i da je dozvolio da se jede *halāl* imetak, međutim upravljaju imetkom siročeta i ne pitaju!

Drugi stepen: Ljubav prema onome što je Allāh objavio, a onaj ko to mrzi je zanevjerovao. A većina ljudi ne voli poslanika i mrzi ga i mrzi ono sa čim je došao, pa čak i ako znaju da je Allāh to objavio.

Treći stepen: Odlučnost da se djelo uradi, pa su mnogi ljudi ovo spoznali i zavoljeli, ali se ne odlučuju da to urade, bojeći se da će se njihov *dunjāluk* promijeniti.

Četvrti stepen: Djela. Mnogi ljudi, čak i ako odluče da radi ili urade ovo djelo i bude im pojašnjena njegova suština od strane šejhova koje uvažava ili bilo koga drugog, ostave djela.

Peti stepen: Mnogi od onih koji rade djela ne rade ih iskreno u ime Allāha, a ako ih pak rade iskreno, ne rade ih ispravno.

Šesti stepen: Dobri ljudi se plaše da ne urade nešto što poništava njihova djela, jer Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَرْفَعُوٓاْ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُواْ لَهُۥ بِٱلْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَـٰلُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

"O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikovog glasa i ne razgovarajte s njime glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primjetite." [32]

A ovakvih je veoma malo u našem vremenu.

Sedmi stepen: Ustrajnost na istini i strah od loše završnice. I to je također nešto čega se pribojavaju dobri.

43. Šta znači kufr (nevjerstvo) i koje su njegove vrste?

Kufra su dvije vrste:

1) *Kufr* koji njegovog počinioca izvodi iz *milleta*, i on se javlja u pet oblika:

Prvi: *Kufr* utjerivanja u laž. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَـٰتِهِۦٓ ۗ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّـٰلِمُونَ

"Ima li nepravednijeg od onoga koji o Allāhu govori laži ili ne priznaje dokaze Njegove? Nepravedni (*edh-Dhālimi*-nevjernici) zaista neće uspjeti!" [33]

Drugi: *Kufr* onih koji se ohole i odbijaju a ne poriču, već potvrđuju. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُواْ لِأَدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَـٰفِرِينَ

"A kada rekosmo melekima: "Poklonite se Ademu!", oni se pokloniše, ali Iblīs ne htjede. On se uzoholi i posta nevjernik." [34]

Treći: *Kufr* sumnje, a to je *kufr dhanna* (mišljenja) koje možda nije dostiglo stepen ubjeđenja). Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

[32] sūra El-Hudžurat 2. ājet
[33] sūra El-En'am 21.
[34] sūra El-Beqara 34. ājet

وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا ﴿٣٥﴾ وَمَآ أَظُنُّ
ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ
وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا

"I uđe u vrt svoj, nezahvalan Gospodaru svome na blagodatima, govoreći: "Ne mislim da će on ikada propasti i ne mislim da će ikada Smak svijeta doći; a ako budem vraćen Gospodaru svome, sigurno će nešto bolje od ovoga naći." A reče mu drug njegov, dok je s njim razgovarao: "Zar ne vjeruješ u Onoga Koji te je od zamlje stvorio, zatim od kapi sjemena, i najzad te potupnim čovjekom učinio?" [35]

Četvrti: *Kufr* okretanja i napuštanja, kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَمَّآ أُنذِرُوا۟ مُعْرِضُونَ

"**A oni koji nevjeruju se od onoga čime se opominju okreću"** [36]

Peti: *Kufr nifāqa*. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

"To je zato što su vjernici bili, pa nevjernici postali, i onda su im srca zapečaćena, pa ne shvaćaju." [37]

2) *Mali kufr* koji njegovog počinioca ne izvodi iz *islāma*, a to je poricanje blagodati ili *kufr* blagodati. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ
فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ ٱللَّهِ فَأَذَٰقَهَا ٱللَّهُ لِبَاسَ ٱلْجُوعِ وَٱلْخَوْفِ بِمَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ

[35] sūra El-Kehf 35-37. ājet
[36] sūra El-Ahqaf 3. ājet
[37] sūra El-Munafiqun 3. ājet

"Allāh navodi kao primjer grad, bezbjedan i spokojan, kome je u obilju dolazila hrana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allāhovim blagodatima bio, pa mu je Allāh zbog onoga što je radio dao da iskusi i glad i strah." [38]

I kaže:

إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَظَلُومٞ كَفَّارٞ

"Čovjek je, uistinu, nepravedan i nezahvalan." [39]

44. Šta je to širk i koje su njegove vrste?

Znaj da je *tewhīd* suprotnost *širku*.

A *širka* imaju tri vrste: *Veliki širk*, *mali širk* i *skriveni širk*.

Prva vrsta je *veliki širk* i on se javlja u četiri oblika:

Prvi: *širk* dove. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ أَرۡضِي وَٰسِعَةٞ فَإِيَّٰيَ فَٱعۡبُدُونِ

"O robovi Moji koji vjerujete, Moja je Zemlja prostrana, zato samo Meni *'ibādet* činite!" [40]

Drugi: *širk* nijjeta, odluke i namjere. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيۡهِمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ فِيهَا وَهُمۡ فِيهَا لَا يُبۡخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيۡسَ لَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ

"Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove – Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći;

[38] sūra En-Nahl 112. ājet
[39] sūra Ibrahim 34. ājet
[40] sūra El-'Ankabut 65. ājet

tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i biće uzaludno sve što su učinili." [41]

Treći: *širk* pokornosti. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَـٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَـٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَـٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Oni su, pored Allāha, za gospodare uzeli svećenike svoje i monahe svoje i Mesīha, sina Merjemina, a naređeno im je da samo jednom Bogu *'ibādet* čine. Nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni pored Njega obožavaju." [42]

Četvrti: *širk* ljubavi. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ

"Ima ljudi koji su umjesto Allāha sudruge prihvatili; vole ih kao što se Allāh voli. Ali pravi vjernici još više vole Allāha. A da znaju mnogobošci da će onda kada dožive patnju – svu moć samo Allāh imati i da će Allāh strahovito kažnjavati..." [43]

Druga vrsta: *mali širk* , a to je pretvaranje. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَـٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا

"Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, čineći *'ibādet* Gospodaru svome, ne čini Njemu ravnim nikoga!" [44]

[41] sūra Hud 15.-16. ājet
[42] sūra Et-Tewba 31. ājet
[43] sūra El-Beqara 165. ājet
[44] sūra El-Kehf 110. ajet

Treća vrsta: *skriveni širk*, a dokaz je *hadīth* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*:

"Širk u ovom umetu je skriveniji od mravlje stope na crnoj stjeni u mrkloj noći."

45. Koja je razlika između određenja i sudbine?

Određenje (*el-qader*) je u osnovi infinitiv od glagola "odrediti", zatim se je upotrebljavao u značenju određivanja koje znači rasčlanjivanje i pojašnjavanje. A zatim se također proširila i njegova upotreba u značenju Allāhovog određivanja događaja prije nego se oni dese.

A što se tiče sudbine (*el-qada'*) upotrebljava se u značenju univerzalnog propisa o sprovođenju Allāhovih odredbi i onoga što je zapisano u prvim knjigama. Isto tako, ponekad se ova riječ koristi u značenju odredbe (*el-qader*) koja podrazumijeva rasčlanjavanje i pojašnjavanje, isto kao što se *qader*-odredba ponekad koristi u značenju *el-qada'*-sudbine, koja podrazumjeva univerzalni propis o sprovođenju Allāhovih odredbi.

Riječ *el-qada'* se upotrebljava i u značenju *šerī'atskog* vjerskog propisa. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ

"...i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete." [45]

Kao što se *el-qada* upotrebljava u značenju ispunjenja i upotpunjavanja. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ

"A kad se *namāz* obavi..." [46]

A upotrebljava se i kao glagol. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

فَٱقۡضِ مَآ أَنتَ قَاضٍ

"...pa čini što hoćeš." [47]

[45] sūra En-Nisa 65. ājet
[46] sūra El-Džuma 10. ājet
[47] sūra Ta-ha 72. ājet

A koristi se i u značenju oglašavanja i obaveštavanja. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

يَـٰمَـٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ

"O Mālik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!" [48]

i koristi se u značenju sprovođenja kazne. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ

"I ispuni se odredba..." [49]

Upotrebljava se i u značenju sposobnosti da se nešto uradi i upotpuni. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ مِن قَبْلِ أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ

"I ne žuri s čitanjem Qur'āna prije nego što ti se objavljivanje njegovo završi..." [50]

...kao što se upotrebljava i u značenju razdvajanja i presude. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ

"I između njih će po pravdi biti presuđeno." [51]

A upotrebljava se i u značenju stvaranja. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَـٰوَاتٍ فِى يَوْمَيْنِ

"...pa ih u dva vremenska razdoblja, kao sedam nebesa, stvorio." [52]

Upotrebljava se i u značenju nepobitnosti. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا

[48] sūra Ez-Zuhruf 77. ājet
[49] sūra Hud 44. ājet
[50] sūra Ta-ha 114. ājet
[51] sūra Ez-Zumer 75. ājet
[52] sūra Fussilat 12. ājet

"To je tako! " [53]

...ili se upotrebljava u značenju vjerskog pitanja. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ

"...a On je naredio da samo njemu *'ibādet* činite." [54]

Upotrebljava se i u značenju dostavljanja potrebe, kao što je govor: Dostavio sam svoju potrebu. Upotrebljava se i u značenju primoravanja dva parničara da izvrše presudu, ili se upotrebljava u značenju obavljanja i izvršavanja. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَـٰسِكَكُمْ

"A kad završite obrede vaše..." [55]

Sve u svemu, *el-qada* je infinitiv, *iqteda* je imperativ koji upućuje na obavezu, *el-iqtida* je znanje o uređenju oblika. A što se tiče govora *"Lā eqdi minhu el 'adžeb"*, rekao je el-Esmai: *''To znači: ''Ostao je i nije prekinut''.''*

46. Je li uopšteno sva odredba – bila dobra ili loša – od Allāha ili nije?

Qader se uopšteno odnosi i na dobro i na loše. Prenosi se od Alije, Allāh bio zadovoljan njime, da je rekao: *''Bili smo na dženāzi u bekiji Garkad, pa je došao Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nazvao selam i sjeo, a mi smo sjeli oko njega, a sa njim je bio štap, pa je se oslonio na njega, a zatim je rekao:* ***''Nema niko od vas i nema duše koja diše, a da joj Allāh nije zapisao njeno mjesto u džennetu ili vatri, i da joj nije zapisao da li će biti srećna ili nesrećna''***. Rekao je: *''Pa je rekao (jedan) čovjek: ''Hoćemo li se osloniti na ono što je zapisano i ostaviti djela?'' Pa je rekao (tj. Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem):* ***''Ko bude od srećnih, radiće djela srećnih, a ko bude od nesrećnih, radiće djela nesrećnih.''****, a zatim je proučio:* **"Onome koji udjeljuje i koji se** (Allāha) **boji i koji ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo put dobra olakšati. A onome koji tvrdiči i osjeća se neovisnim i koji ono najljepše smatra lažnim – njemu ćemo put zla olakšati."** [56]

---

[53] sūra Merjem 21. ājet
[54] sūra Jusuf 40. ājet
[55] sūra El-Beqara 200. ājet
[56] sūra El-Lejl 5.-10. ājet

A u drugom *hadīthu* stoji: ***"Radite, a svakome je olakšano. Što se tiče nesretnih, olakšana su im djela nesretnih, a što se tiče sretnih, olakšana su im djela sretnih."*** A zatim je proučio: **"Onome koji udjeljuje i koji se** (Allāha) **boji i koji ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo put dobra olakšati. A onome koji tvrdiči i osjeća se neovisnim i koji ono najljepše smatra lažnim – njemu ćemo put zla olakšati."** [57]

47. Šta znači "Lā ilāhe ilAllāh" ?

Znači: Nema nikoga ko se s pravom obožava osim Allāha, a dokaz je Allāhov Govor:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ

"Gospodar tvoj zapovijeda da nikome osim Njemu *'ibādet* ne činite." [58]

Pa je u djelu *ājeta*: **"nikome"** značenje *''nema boga...''*, a u djelu *ājeta*: **"osim Njemu"** je značenje *''...osim Allāha''*.

48. Šta je to tewhīd kojeg je Allāh svojim robovima učinio obaveznijim od namāza i posta?

To je *tewhīd 'ibādeta*, pa nemoj doviti nikome osim Allāhu jednom, koji sudruga nema. Nemoj doviti Poslaniku, niti bilo kome drugom. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَأَنَّ ٱلۡمَسَـٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدۡعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا

"Mesdžidi (mjesta na kojima se sedžda čini) **pripadaju samo Allāhu, pa pored Allāha nikom drugom nemoj dovu upućivati!"** [59]

49. Koji je od dvojice bolji: Siromah koji sabura ili bogataš koji se zahvaljuje? I šta je definicija sabura (strpljenja) i definicija šukra (zahvalnosti)?

Što se tiče pitanja bogatstva i siromaštva i sabura i zahvalnosti, svaki od te dvojice spada u najbolje vjernike, a bolji od njih dvojice je onaj koji se Allāha više boji. Kaže Allāh, Uzvišen neka je:

[57] sūra El-Lejl 5.-10. ājet
[58] sūra El-Isra` 23. ājet
[59] sūra El-Džinn 18. ājet

إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡ

"Zaista je od vas kod Allāha najplemenitiji onaj koji Ga se najviše boji." [60]

A što se tiče definicije: Poznato je među učenjacima da se pod *saburom* podrazumjeva odsustvo tuge i žalosti, a pod zahvalnošću da se blagodati troše u pokornosti Allāhu.

50. Čime me savjetuješ?

Ono što ti savjetujem i na šta te podstičem je: sticanje znanja o *tewhīdu* i isčitavanje knjigā *tewhīda*, jer će ti te knjige pojasniti suštinu *tewhīda* sa kojom je Allāh poslao svoje poslanike i suštinu širka kojeg je zabranio Allāh i Njegov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i za koji je rekao da ga neće oprostiti i da je zabranjen *džennet* onome ko ga uradi, kao i da će djela onoga ko ga počini poništena biti.

I suština svih stvari je u poznavanju *tewhīda* sa kojim je Allāh poslao Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. To je ono što čovjeka čini muslimanom i odvaja ga od *širka* i njegovih slijedbenika.

Napiši mi nešto čime ću se okoristi uz Allāhovu dozvolu

Prvo čime te savjetujem je da se pozabaviš onim sa čim je došao Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, od Allāha, *tebāreke we te'ālā*, jer je on od Allāha došao sa svim onim za čim su ljudi u potrebi. Pa nije ostavio ništa što ih Njemu približava ili ih približava *džennetu* a da im to nije naredio, niti je ostavio išta što ih udaljava od Allāha i približava ih Njegovoj kazni a da im to nije zabranio i na to ih upozorio. Pa je Allāh uspostavio dokaz nad svojim stvorenjima sve do Sudnjeg dana, tako da niko nema dokaz kod Allāha poslije slanja Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

U vezi sa njim i njegovom braćom koja su od Allāha poslata Allāh je rekao:

إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ
وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ
وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا ﴿١٦٣﴾ وَرُسُلٗا قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ مِن قَبۡلُ وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ

[60] sūra El-Hudžurat 13. ājet

عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾ رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى

ٱللَّهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

"Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nūhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavili smo i Ibrāhīmu, i Ismā'īlu, i Ishāqu, i Ja'qūbu i unucima, i 'Isā'u, i Ejjūbu, i Jūnusu, i Hārūnu, i Sulejmānu – a Dāwūdu smo dali Zebūr – i poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali, a Allāh je sigurno s Musā'om razgovarao. O poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allāhom imali. A Allāh je Silan i Mudar." [61]

Najuzvišenije sa čim je došao od Allāha i prvo što je ljudima naredio je ispoljavanje *tewhīda* kroz *'ibādet* Njemu Jednom, koji sudruga nema, i iskreno ispovijedanje vjere samo Njemu Jednom, kao što kaže *'azze we džell*:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

"O ti, pokriveni! Ustani i opominji, i Gospodara svoga veličaj!" [62]

A značenje govora: **"...i Gospodara svoga veličaj!"** je: *''Veličaj svoga Gospodara kroz tewhīd i iskreno ispoljavanje 'ibādeta samo Njemu Jedinom, koji sudruga nema''*. A ova naredba je došla prije naredbe o *namāzu*, *zekātu*, postu, *hadždžu* i ostalim obilježjima islāma.

A značenje govora: **"Ustani i opominji"** je: *''Upozoravaj na širk u 'ibādetu Allāhu Jednom, koji sudruga nema''*, a ova zabrana je došla prije zabrane bluda, krađe, kamate, nepravde prema ljudima i ostalih velikih grjeha.

A ova osnova je najveličanstvenija osnova vjere i najobaveznija, i zbog nje je Allāh stvorio stvorenja, kao što kaže Allāh, Uzvišen neka je:

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"*Džinne* i ljude nisam stvorio (ni zbog čega drugog)**, osim da Mi 'ibādet čine."** [63]

[61] sūra En-Nisa` 163.-165. ājet
[62] sūra El-Mudessir 1.-3. ājet
[63] sūra Ez-Zarijat, 56. ājet